

"אור אדום" בווינגטון: יבוא הנפט מסעודיה - בסכנה

בעוד בשנים האחרונות גוברת התלות האמריקנית בנפט הסעודי - מרמזים האירועים האחרונים בממלכת-המידבר כי ארצות-הברית עלולה לאבד מקור-אנרגיה חיוני זה

— מאת ד"ר עמיהוד ישראלי —

פל ברי-בירג בארצות-הברית יודע מכבר, שתלות ארצו ביבוא הנפט מסעודיה מתחדקת וחולקת. לא הרי סעודיה כהרי איראן, שכן יבוא הנפט האיראני לא היווה אלא כשישה אחוזים מלבד מכלל יבוא "הזהב השחור" לארה"ב בשנת 1977. ואולם מרכיב הנפט הסעודי ביבוא האמריקני עלה בהתמדה: בשנת 1976 ייצאה סעודיה לארה"ב 850,000 חביות ליום, שהיווה 14.1 אחוז מכלל יבוא הנפט האמריקאי; בי-1976 עלתה הפמות המיוצאת ל-1,371,000 חביות ליום, היינו כי-18.8 אחוז מסך היבוא, ובי-1977 הושג הערך חיומי הממוצע בי-1,716,000 חביות, עלומר 22.2 אחוז. האומדן לשנת 1978 הצביע כבר על מרבץ מכלל היבוא.

אם נוסף לסעודיה את שש חברותיה הערביות באופ"ק יס-תבר, כי הללו תפסו 38 אחוז בי-1976 ו-43 אחוז בי-1977 מ-יבוא הנפט לארה"ב. בי-שנת 1978 ייבאה ארה"ב כמחצית מכלל הנפט שלה משבע ה-ארצות הערביות.

ממלכת-המידבר הפכה, אי-שוא, לספקית-נפט עיקרית של ארה"ב, אשר צריכתה הכוללת

בשנת 1977 הגיעה ל-19.1 מילי-יוני חביות ליממה. 46.6 אחוז מכמות אדירה זו נרכשה מחוץ לגבולות ארה"ב; 25.2 אחוז מסך היבוא נקנה בסעודיה.

התלות האמריקנית ביבוא הנפט השוטף מסעודיה מהווה את המרכיב הבולט ביותר בזירקת החדרסטרית של כלכלת ארה"ב לממלכת-המידבר. אולם בכך לא סגי. מרכיב אחר, חשוב

לא פחות, בויקת הדוקה זו היי-נו שיעור עתודות-הנפט המורכות של סעודיה ותוחלת תפוז קתן. אומדן העתודות הסעודי יות נקבע בשנת 1976 לכ-15.5 מיליארד טונות, היינו - לכ-16 אחוז מכלל עתודות-הנפט המורכות בכל רחבי העולם, בגוש המזרחי, בעולם המערבי ובעז-לם השלישי. פירושו של דבר, כי ברמת-ההפקה של שנת 1976 אמורות עתודותיה המוכחות של סעודיה להספיק ל-34.5 שנים, היינו: עד אמצע שנת 2110 (1) זאת, בתנאים הבאים: התפוקה הסעודית השנתית לא תעלה על מיכסת 1976, שהגיעה - כזכור - ל-1.4 מיליון חביות ליום, אם תצומצם התפוקה, תוארך תוחלת הנפט הסעודי מי-עבר לאותן 34.5 שנים חזויות. כמו-כן, הדברים אמורים בעתור-דו-תהנפט המוכחות, בעוד עתור-דו-תהנפט המשוערות רבות

יותר, ומלבד זאת, לא מובאת בחשבון האפשרות הסבירה, שי-בינתיים יתגלו בארות-נפט חד-שות, שיאריכו את תוחלת-ההפקה הסעודית.

לצרכי הקבלה, ניתן להשוות את עתודות-הנפט של ארה"ב: הלול נאמדו רק ב-3.6 מיליארד טונות, היינו - כ-40 אחוז בל-בד מהמאגר הסעודי. אם ארה"ב תסתפק בהפקת 400 מיליון טון לשנה ממקורותיה-השלה (בשנת 1975, למשל, היא הפיקה 469 מיליון טון), הרי שעתודותיה יכלו וייתמו לאחר 15 שנה ו-9 חודשים (1) פירושו של דבר, שמעצמת הענק האמריקנית חייבת להפחית משנה לשנה את כמות הנפט המופקת מי-מקורותיה העצמיים, הן כדי לי-האריך את תוחלת-ההפקה שלה והן על-מנת לשמור לעצמה

רורכת תירום" בלתי תלוייה כי מקורות-חוזף.

□ משוואה פשוטה

אולם הצד השני של מטבע הנפט האמריקני נעוץ במשוואה הפשוטה האומרת, כי ככל שהי-הפקה האמריקנית העצמית מתי-מעטת מהטעמים שהוסברו לי-עיל, כן גדל היבוא. ולגידולו של היבוא ישנם שני היבטים: ● צריכת הנפט הכוללת של ארה"ב נמצאת בעליה לאורך כל שנת ה-70. והאיראניה: בי-שנת 1970 צרכה ארה"ב 14.6 מיליוני חביות ליממה, ואילו בי-שנת 1977 עלתה הצריכה הכור-ללת ל-19.1 מיליוני חביות לי-יממה. במלים אחרות, בשבע השנים האמורות גאתה הצריכה האמריקנית ב-30.8 אחוז (1) גם אם נצמצם הישוב זה להש-וואה בין שנת 1974 (היא שנת ההשלכות השליליות של מל-חמת יום הכיפורים) לשנת 1977 - גיווכה, כי הצריכה האמריקנית עלתה ב-15 אחוז לערך, חרף השתוללות-המחתי-רים.

● חלה תמורה מהפכנית בהרי-כב יצואניות הנפט לארה"ב די-במשקלן היחסי. מדינות הציר-הכדור המערבי, כוונצואלה ו-קנדה, שסיפקו בשלהי שנת

1973 יותר מ-40 אחוז מיבוא הנפט לארה"ב, צימצמו בשנים שלאחר-מכן את מכירת הנפט לאמריקה באורח דראסטי, מי-תוך שיקולים כלכליים משלהן. בשנת 1977, למשל, לא סיפקו מדינות אלה יותר משלושה אחוזים מכלל הנפט שיוכא לי-ארה"ב. כך נאלצו, כמו-כן, ה-אמריקאים להגדיל את יבוא הנפט ממדינות-ערב, ובעיקר מסעודיה. וכך עלה איפוא מש-קלה של סעודיה ביבוא הנפט האמריקני הן מבחינה יחסית והן מבחינה מוחלטת. לרוע ה-מזל, אין סימנים המעידים על שינוי מגמה זו בשנים הקרו-יות.

אין תימה, שהשתלטות הקנ-אים על המיסגד במכה הדליקת "אור-אדום" בווינגטון, בבחי-נת רמו קודר לקראת הבאות, הידיעות האחרונות על המתור-מות בחבל אל-אחסא, הוא אי-זור-הנפט הסעודי, ויעזעו את המיסוד האמריקני, חרף ההור-דעות המרגיעות מריאה. אין ספק, ששעת-האמת ממשמשת ובאה. אובדן מקור-הנפט הסעודי, די, או אפילו הפסקה זמנית בי-יבוא ממקור נכבד זה, עלולים לחולל משבר כלכלי ומדיני, שארה"ב לא ידעה כמותו ב-50 השנים האחרונות.